

Este o mare satisfacție pentru noi să constatăm că și actuala generație matură a etnografilor români, din care face parte și Ioan Augustin Goia, continuă preocupările de cercetare a fenomenelor pastorale (creșterea animalelor de dimensiune mare și mică, îndeosebi a ovinele) în cadrul spațiului carpatic și pericarpatic românesc, ocupație de veche tradiție, existentă pe acest teritoriu și înainte de etnogeneza poporului român.

Este în același timp și o mare bucurie pentru a prezenta în recenzie de față o contribuție valoroasă, cu preocupări sintetice realizată de autor de-a lungul unor mulți ani de cercetare în câteva zone etnografice din nord-vestul țării (Sălaj, Meseș, Chioar, Lăpuș, Dealurile Clujului), în 86 de localități rurale utilizând informațiile

a 188 de persoane, cercetare completată cu o exemplară documentație bibliografică cuprinzând cercetările câtorva generații de etnografi români și străini.

Cele 5 zone au condiții naturale și umane asemănătoare, ocupațional păstoritul este inclus în cadrul tipului de păstorit local-agricol dar cu elemente specifice pentru fiecare dintre ele. Acest sistem, deși preferința cercetării tradiționale a acordat atenție păstoritului pendulator propriu-zis și celui transhumant, are de fapt extinderea cea mai mare pe suprafața țării și autorul consideră că trebuie să i se acorde, cel puțin, aceeași atenție ca și celorlalte tipuri de păstorit cunoscute în țară, cu atât mai mult cu cât aduce argumente că și vechimea lui este mai mare.

Evident cercetarea desfășurată se include în condiționările generale ale păstoritului în aceste zone, dar atrage atenția și asupra specificului și nuanțelor păstoritului în fiecare din localitățile cercetate, fără a exagera în predominanța specificului asupra generalului, într-un raport echilibrat al concluziilor, între general și particular, în ceea ce privește păstoritul tradițional.

Lucrarea este un exemplu de combinare a metodologiei tradiționale a fenomenelor etnografice preluate din structurile utilizate și înaintea cercetărilor desfășurate de autor, dar cuprinde și numeroase puncte de vedere originale rezultate din cunoașterea informației de teren în care autorul este un bun specialist.

Menționăm contribuția autorului mai ales în ceea ce privește stabilirea tipologiei păstoritului din nord-vestul Transilvaniei pe matricea unor cercetări anterioare, delimitând atât includerea păstoritului local agricol din cele 5 zone, în realitățile spațiului local dar și corespondența cu cele 4 tipuri tradiționale de păstorit românesc, pe care Romulus Vuia, Nicolae Dunăre și alți cercetători le-au sintetizat în tipurile de păstorit local agricol, pendulator și transhumant, Ioan Augustin Goia incluzând tipul local în succesiunea celor 3 tipuri, regiunea de nord-vest a Transilvaniei necunoscând tipul pendulator vatră - munte sau cel transhumant, dar

autorul sesizează interesant felul în care tipul de păstorit local agricol al zonei se include într-un model istoric cuprinzând mai multe secole până în ziua de astăzi.

Pornind de la rezultatele includerii păstoritului din zonele cercetate în cadrul general tipologic pastoral în spațiul general carpatic și pericarpatic și apreciind contribuția autorului la acest model de păstorit tradițional românesc, ne permitem să punem totuși o întrebare: nu cumva toate tipurile stabilite până în prezent ale păstoritului tradițional la noi sunt de fapt variante ale unui singur tip de păstorit extins în toată suprafața temperată a Europei cu variantă carpatică reprezentând păstoritul de tip pendular, impus de condițiile anotimpurilor desfășurate ciclic în acest spațiu, cel puțin în cadrul spațiului păstoritului tradițional românesc bazat pe gospodărie în vatra satului și pășunat pe hotar, situație ce impune obligatoriu pendularea între cele 2 repere de creștere a animalelor, inclusiv a oilor, păstoritul stabulator în grajd, în gospodăria din vatră nefiind cunoscut la noi, decât numai în condițiile de iarnă și nu întotdeauna sau în condițiile moderne de civilizație urbană? În general țăranul român care creștea animale, mari sau mici, era supus dinamicii pendularii silit de anotimpuri și de separația nutrețului între vatră și hotar. În condițiile țării noastre, păstoritul tradițional solicita pendulare continuă în hotar și în afara sa, în variantele tipologice puse în evidență de cercetările clasice ale fenomenului ținând cont de specificul zonei, altitudinii și solicitărilor de adaptare la economia de piață începând din secolul al XIX-lea.

Volumul masiv pe care Ioan Augustin Goia îl oferă este un exemplu de cercetare și de concluzionare pertinentă și amplă, de relaționare între nivelul de cunoaștere a unui fenomen antropologic și cu propriile contribuții aduse în primul rând de o exemplară cercetare de teren. Sperăm ca ea să fie un instrument de lucru pentru noua generație de etnografi și în același timp mai mult decât o cărămidă la înțelegerea fenomenului ocupațional pastoral din spațiul carpatic.

Valerie DELEANU